

עוטרף בני חנומיים

בשבת בבוקר, בין האזעקות, נכנס דורי בן זאב לתפקיד המרגיע הלאומי. איש הרדיו הוותיק, שמנפיק פסקול של רוגע בכל בוקר ברדיו של 'כאן', מסביר למה האמת נמצאת היום באולפנים, מדבר על האחיינית שניצלה מהמסיבה ברעים ומגלה איך, למרות הכל, הוא מצליח לשדר גם אופטימיות

רתם איזק ★ צילום: יונתן בלום

עוטפת היא רבת-משמעות, ואני חושב הרבה על העוטרף ועוד יגיעו ימים שנעמיק במקום הזה, אבל בינתיים אנחנו עוטפים אותם באהבה. הרבה מירידיי האמנים נמציאים בכל מקום שפוננו אליו ניצולים, בבתי מלון ובתי הארחה, זו אפילו לא הופעה, זה מפגש. והמפגש הזה שווה זהב. זה עם יש-אל בגדולתו.

"הנה, סגרו את כל המסעדות והתפנו לעשות משלוחים מצפון ועד דרום. או כל החברה של אחים לנשק. יש כאן דברים שהם הרבה יותר גדולים מדיבור. זה פותח לב וקורע לב. קורע לב שאנחנו לא מטופלים. תמיד הייתי אומר בתוכניות שלי שאין לי זמן כרגע, כי אני צריך לטפל במדינה. העם בסדר גמור, אבל צריך לטפל במדינה. משהו בהתגייסות הזו – זו ישראל. זו לא יבין זאת".

כי אולי לזר יש מדינה עם מערכות שמדטפלות בו ולא משאירות את הטיפול לחברה האזרחית.

"אבל גם במונח של הדי-אן-איי של איפה שגולדתי, עם קופת הקרן הקיימת, והתרוימה, וההתגייסות, וכל מה שהתחנכנו עליו, כי אנחנו תורמים למדינה. הטילים פחות פוגעים בי מהיחס של המדינאים. אלה בדיוק הבחירות האמיתיות. הפור נפל".

בלומר?
"כל הדיבורים, כל הקשקשנות, כל התיפקידים, כל מה שקרה בתשעת החודשים האחרונים – הפור נפל. אין אתכם. אז אנחנו לא בוכים, אנחנו מתרוממים מעל. בתמודע של מה שנקרא עם, שיכול להיות מפולג ומקוטב – בתוכו אנחנו עם אחד".

התדר. אני גם משתמש בסוג של הומור שהוא מאוד אינטימי, לא כדי להצחיק, אלא כדי לחייך".
באם-טייזי טענו פעם שהווידיאו הרג את כוכב הרדיו.

"ברור, אבל זה לא היה נכון אף פעם. גם עם הרשתות החברתיות והטלוויזיה – בוודאי שהרדיו. רק הרדיו. התדר של הרדיו הוא תדר של יותר מ-120 שנה. התדר הזה נמצא בכל בן אדם. הנה, גם הסתיו שחיכינו לו מתקדם יפה, הוא לא מודע למצב, העיניים מציינים כבשים וברדיו מוצאים את השירים הנכונים".

× × ×

הרבה לפני שכל זאטוט אחז במיקרופון ושידר את עצמו אל העולם, היה את דורי בן זאב. מדור המייסדים של הרדיו הישראלי, שעם הכובע, המשקפיים וההתפלפלותיות הפך אותו לרדיו חזק, ואף היה מבין כותבי השיר האיקוני ההוא של תיסלם, יחד עם יאיר ניצני, יושי שדה ויוהר אשדות. הוא משרד כל יום שישי, בין ארבע לשש אחר הצהריים, ב-88fm, ועכשיו גם כל בוקר משבע ועד עשר, בשידור משותף של כאן 88, כאן גימל וכאן תרבות. הקול כבר הפך מזמן לפסקול, מעין ציפרלקס שמזדחל לאוזני הציבור, מבטיח עם מילים או בלעדיהן שיהיה פה בסדר. גם המילים הן כמו חיבוק.

"המקום השקט שהלב כל כך רוצה נמצא ברטרו, בדברים שההרגל אליהם הוא לא טכנולוגי, לא אוטומטי, הוא רגשי", הוא מסביר, "ומה שאני מנסה לעשות בתוכניותיי ברדיו זה להעלות את התדר למקום רגשי, הייתי אומר אפילו שהמילים הן מנטרה. לא צריך הרבה הסברים, אני לא כתב צבאי או מדיני שצריך לחזור לבן-גוריון בשביל לעורר את הדרמה".

"אנחנו נמצאים בתחומי התרבות האמנותית, המנחמת, העוטפת. היום המילה

ביום שישי 6 באוקטובר, בזמן שמרגיש עכשיו כמו יקום מקביל, כמו גלגול קודם, דורי בן זאב הגיש את התוכנית האחרונה של ישראל שהכרנו. "עשיתי עלייה לתורה ברדיו, תוכנית שמכינה אותנו לשמחת תורה שהיא כולה חיוך ורוח", הוא מספר, "השמחה לא הגיעה. תוך 24 שעות הארץ הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום. למחרת, בשש וחצי בבוקר אני פותח רדיו כהרגלי במיטה, ושומע נפילות, נפילות, נפילות, ואני אומר לעצמי, 'זו בטח איזו תוכנית מיוחדת על מלחמת יום כיפור, אולי איזו כתבה'. אני עוד לא קולט שזה הרגע. אני קם, מדליק טלוויזיה, לא מאמין. כאילו ביממה התהפך העולם. מיד נסעתי לאולפנים".

מה אומרים למיקרופון במצב כזה? מה היו ההברות הראשונות?

"שמתי את היצירה 'קלייר דה לון' (אור ירח) של קלוד דביסי. לא אמרתי את המובן מאליו. הרעיון הוא להיות בתקשורת חדשה. את יודעת מה קורה, אז מה, שאני אגיד מה קורה? אני חושב שאמרתי את השעה, 7:07 – זה הזמן שלנו. התייחסתי לשעה, לזמן הזה, כי הזמן הזה הוא הזמן שלנו. במילה או שתיים, אתה מביע עולמות. זו לא הרגעה בלבד. זה עולם רגשי, ערכי, עולם של תקווה. עולמות שמביאים אותך להרגיש אדם. הרי מה עושה הפחד? הוא משתק אותך מפני עצמך. אתה לא יודע מי זה האדם הזה. "כתב לי אחר כך מישוה: 'אתה מעביר הרבה נועם ורוגע למרות המצב המטורף'. כתבו לי גם, 'תגיד לחברה שלך בתחנה שזה בול מה שצריך'. אבל תקשיבי, לקרוא על רדיו זה כמו לכתוב על בלט. רדיו צריך לשמוע, בלט צריך לראות".

אז איך מדברים על המלחמה?
"זה רבי-מדי. למשפט 'זה הזמן שלנו' אין כוונה אחת. עכשיו אנחנו מעלים את

מה יקרה ביום שאחרי, במונח הפוליטי? אם את שואלת אותי, מיום שבת זה משהו אחר. זו מדינה אחרת, זה מדינאים אחרים, פוליטיקה אחרת, לא יוכלו כבר להסית אותנו. רמת הכעס, הזעם והבגידה כל כך גדולים שאני חושב שהעם הזה יודע בדיוק מה הולך לקרות ולדעתי גם המדינאים, למרות שכל אחד מתיעץ עכשיו עם אנשים מעבר לים ועורכי הדין עובדים שעות נוספות ואסטרטגיה כזו או אחרת – אין להם כלים".

כולם הביתה?

"אין דרך אחרת. זה יותר מכולם הביתה, זה חשבון נפש של כל מה שנקרא מדינה. מצבא, דרך מדינאים, דרך שב"כ – הכל. זה לא שהם נרדמו, זה אנחנו נרדמנו. מזל שהייתה לנו הכנה של כמה חודשים של הפגנות, שלא ידענו כמה הן הקדימו את זמנן וכמה הן עוררו – העם חש בדיוק מה שצריך להיות. לא מילים. מעשים".

ראש הממשלה לא ינסה להחזיק בכיסא?

"אני לא רוצה לדבר על איש כזה או אחר. זה ברור שיחולו כאן שינויים מתבקשים. יכולים שרים לבוא לבתי חולים ולעשות מפגנים כאלה ואחרים, אבל זה לא משנה את המצב. את הכעס של הכאוס, שאף אחד לא בא, לא הושיט עזרה. היו כמה כתבים בכל התחנות שהנהיגו את המדינה בשעות הקשות שלה. שנתנו את הלב, הנשמה, ההיגיון, זאת הייתה עיתונות בעוצמה שלא ראיתי בחיי. אמנון אברמוביץ' וגיא פלג או כרמלה מנשה או אלמוג בוקר או תמיר סטיינמן או דני קושמרו – האולפנים היו מלאים באמת לאמיתה".

תגיד את זה לשר התקשורת, שרוצה לפגור את התחנה שלך, בין היתר.

"רדיו אי-אפשר לסגור. תסתכלי על הכפתורים, אי-אפשר לסגור אותם. המוח חייב גלים טובים, לא רק אינפורמציה. צריך להכניס מזון שהוא מרומם אותך".

יש גם תוכן אחר ברדיו ובטלוויזיה. פחות מרומם.

"מלא, מלא אינפורמציות. בסדר. אבל, וכאן האבל הגדול, בתקשורת אתה שומע קולות של בני אדם, דעות מגוונות, אתה יכול להסכים לא להסכים. כשאנחנו קוראים דברים ברשתות - אני לא יודע מי עבר ליד המקלדת ולחץ סנדר. אני לא מכיר אותו. כשאני קורא עיתונאים אני יודע מי הם. הרבה אנשים שואלים אותי עכשיו, מה אומרים? מה משמיעים? הלב מדבר בכל השפות. תנו לו לדבר".

זוהי המתכוון שלך ללחיות המרגיע הלאומי?

"אני לא יודע אם יש פה מתכון כי מיום ליום אני מחפש את הטון ואת המקום שלי בתוך מה שאני צריך, אני מדבר בשם עצמי אליכם. אולי הסוד זה שאני בהקשבה החורצה, לא בא להטיף, לא בא להרצות, אני בא להיות".

× × ×

בן 74, מתגורר בכנימינה. הוועה הלאומית לא פסחה גם על משפחתו. "הבת של אחותי הייתה במסיבה. הצליחה לברוח. היא עטופה באהבה, היא חזקה והיא עברה טלטלה".

הסיפור הזה שלה, של המדינה, שינה בך משהו?

"השאלה היא במקומה והתשובה היא שהנפש עוד לא הגיעה לשלב הניתוח. הנפש עוד בהגנה על עצמה. וכל יום אני מרשה לעצמי לדבר יותר. התובנה שלי היום היא שאנחנו עטופים באנשים מופלאים, מלאכים, חכמים, אני מרגיש שאנחנו עם שניצל על יד זה שהוא בנוי לתלפיות. אנחנו עם מיוחד במינו".

מהפוסטפטיבה שלך, איך אפשר להתחיל להבין את מה שקרה כאן?

"תשעה חודשים יילמדו עוד בהיסטוריה, ושלושה-ארבעה חודשים של הפגנות שהן תריעו, ולא רצו לשמוע. עדיין קיטבו, עדיין הלהיטו, הכתובת על הקיר ולא רצו לשמוע. לא רצו להאמין".

או נבין בפרספקטיבה של זמן? לא עכשיו?

"כל הזמן מבינים. אני שולח מכאן הרבה אהבה, הרבה נשימה עמוקה לדרך שאנחנו עוד אמורים לעבור ואני בטוח שכחברה וכעם, אנחנו הולכים לעשות דרך - קיבלנו מתנה לערוך שינוי".

"בעוד חצי שנה השמש תזרח והכבישים יהיו מלאי פקקים. אני חושב שקיבלנו כאן הרבה מאוד כוח כעם, כחברה אזרחית. יש לנו תפקיד לעזור לחלשים, אנחנו צריכים להיות פה ויד מושטת לאלה שזקוקים לנו"

"כתב לי מישהו: 'אתה מעביר הרבה נועם ורוגע למרות המצב המטורף'. וגם, 'תגיד לחבר'ה שלך בתחנה שזה בול מה שצריך'. אבל תקשיבי, לקרוא על רדיו זה כמו לכתוב על בלע. רדיו צריך לשמוע"

איך ייראה עולם התרבות עכשיו?

"אני לא יודע לענות כי זה ממש חדש. אני מאמין שכיוצרים, כל אחד בדרכו יעשה את הנגיעה שלו. ומקווה שהם לא בייאוש. אני חושב שיהיו הרבה יותר הופעות, למרות שיהיה לאנשים קשה לצאת מהבית. אמני ישראל נחשפים במלוא הדרם, קובי לוריא ירדתי היקר כתב לי, וזה מוקדש למי פונים - 'מקוסם עד בלרינה, או לוליין על טרמפולינה, שלח לי יואל מה שיש, שלח דחוף אל תתבייש. שלח בולע חרבות, שלח מרצה בבית אבות, שלח לי מה שיש בסטוק, העיקר דקה לצחוק. תן לי יואל קצת לב רוח, להשקיע קצת את המוח, תן לצחוק לא אכפת לי איד, טוב, לא לצחוק, אז לחייך, לא 'כפת כן?'"

מה עמדתך לגבי הסיכוי לחיות כאן בשלום?

"אנחנו חיים במעבדה, לא לכל מדינה יש את השאלות ואת האתגרים האלה. במעבדה שלנו אנחנו חיים כמו שאנחנו חיים. ומה שצריך להיות יהיה ומה שצריך להשתנות ישתנה, ותפקידנו להתבונן על זה וליצור ולעזור איפה שאפשר".

לא הבנתי אם אתה אופטימי או לא.

"זה אופטימי מאוד. נגור עלינו להיות בדבר הזה שנקרא מערבולת. תראי מה קורה מסביב. איראן, אוקראינה, רוסיה, מה זה? כל העולם במלחמה. מי שיוודע לשחות נכון, יוצא מהמערבולת".

איך ניראה בעוד חצי שנה?

"השמש תזרח והכבישים יהיו מלאי פקקים. אני חושב שקיבלנו כאן הרבה מאוד כוח כעם, כחברה אזרחית. אי-אפשר היה לחשוב על דבר כזה. יש לנו תפקיד גדול לעזור לחלשים, אנחנו צריכים להיות עכשיו פה ויד מושטת לכל אלה שזקוקים לנו".

ההומור יהיה אותו הומור?

"הומור מכורח הנסיבות תמיד משתנה. אני מרגיש שהוא משתכלל בעדינות שלו, בגמישות שלו ובחוכמה. אי-אפשר לתאר את זה במילים כרגע".

היו זמנים שהרגשת שמנסים לצנזר או לשנות את הדי-אן-איי הזה שלך, הקצת אחר?

"לא זכור לי, אבל אם ניסו, ידעתי להגיע גם לקודקודים ולהראות שזה לטובת העניין. לשמחתי, ברוב השנים שהייתי ברדיו ניתן לי חופש עשייה, עודדו את היצירה תיות וגם נתנו לזה מרחב ושקט תעשייתי כמו עכשיו. התחלתי בתור חייל בשנת '69, אז אני לא הרבה שנים ברדיו (צוחק), אני מאמין שהם יודעים את הערך של זה".

לא חושש מהצעיר הבועט התורן?

"שיביאו את הצעיר הבועט התורן. לכל אחד יש מקום. אם אתה משרד והשידור שלך מגיע, מגיע לך להיות".

תגיד, ככה אתה מדבר גם במכולת?

"את מצחיקה אותי. אני לא יוצא מהבית בלי מיקרופון. אפילו במכולת אני אומר לו, 'הקוטג הזה, אתה יודע מה הוא עבר בשביל להיות קוטג?'"

✉ rotmoosh@gmail.com